

Отже, невербальні засоби комунікації, як і вербальні, є невід'ємною частиною нашого життя. Вони доповнюють один одного, адже чи можемо ми, наприклад, розмовляти, не жестикулюючи? Напевне, ні (або це буде важко зробити). Спілкування стане ускладненим, бо міміка, інтонація та жестикуляція посилюють, доповнюють смисл мовлення та дають додаткову інформацію. Ще дві тисячі років тому Цицерон учив ораторів: "Усі рухи душі повинні супроводжуватися жестами, здатними пояснити справи душі і думки: жести кисті руки, пальців, усієї руки, простягнутої уперед, ноги, що вдаряє об землю, особливо міміка очей; жести подібні до мови тіла, яку розуміють навіть дикуни та варвари".

Література

1. Аршавская Е.А. Речевой этикет современных американцев США (на материале приветствий) / В сб.: Национально-культурная специфика речевого поведения. – М.: Наука, 1977. – С. 268 – 277.
2. Корніяка О.М. Мистецтво гречності. – К.: "Либідь", 1995. – 82с.
3. Ньєренберг Д.Н., Калеро Г.Х. Учитесь читать человека как книгу // ЭКО. 1987.
4. Сопер П.Л. Основы публичного выступления.
5. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. В 5 т. – Т.2. – К.: Рад. шк., 1976.
6. Longman "Active study dictionary of English". – М.: Русский язык, 1988. – 712 с.

Жовнерик Р.М.

*Полтавський інститут економіки і права
Науковий керівник – д. філол. н., проф. Зернова В.К.*

Структура словарних статей у Словотворчому етимологічному німецько-російському навчальному словнику

У статті описано принципи відображення словотворчої структури твірних основ (ТО) та похідних основ (ПО) технічних термінів сучасної німецької мови та словотворчих елементів (СЕ) похідних та складних основ слів. Словник укладено за нетрадиційним принципом, у результаті чого виявилось можливим представити словотворчу структуру кожного слова, виділити у словникових статтях (СС) заголовкові твірні основи (ЗТО), від яких утворюються ряди термінів, репрезентувати словотворчі елементи (СЕ), що беруть участь у творенні похідних слів та термінів, показати організацію слів та термінів за ТО та СЕ у словарній статті гнізда. У словнику широко представлена етимологія ТО та СЕ, наприклад:

S Boden m-s, = u Böden

Boden m-s, =

- , dicht(er)
- , durch//fror/en(er)
- , ein//ge/preß/t(er)
- , ge/wachs/en(er)
- , körn//ig(er)
- , leicht(er)
- , locker(er)
- , rollig(er), kies//ig(er)
- , rutsch//end(er)
- , sumpf//ig(er)
- , ton//halt/ig(er)
- , trocken(er)
- , un//gleich/förm ig (er)
- , wasser//un/durch läss ig (er)
- , weich(er)

Boden//ab trag m-(e)s,.. träge

//aus hub m-(e)s, -e

//auf, schließ/ung =, -en

//auf trag m- e s,.. träge

//aus wurf m – e s,.. auswürf

//be lag m – e s,.. beläge

//druck m- e s,

//misch/er m-s, =

Boden//platte f =, -n

, eben e

Boden//stein m –e s, -e

Boden m

1. земля, ґрунт. 2. підлога.

- щільний ґрунт
- промерзлий ґрунт
- впресований г.
- природний г.
- зернистий г.
- легкий г.
- рихлий г.
- гравійний г.
- сповзаючий г.
- заболочений г.
- глинястий г.
- сухий г.
- неоднорідний г.
- водостійкий г.
- м'який г.
- зріз ґрунту
- розробка г.
- підготовка будівельного майданчика до будівлі
- насип
- викидання г. після вибуху
- покриття підлоги
- тиск на г.
- ґрунтозмішувач
- фундаментна плитка
- плоска підлога
- донний брус
- ґрунт
- дрібнозернистий г.

Fein//boden	глинястий г.
Klei//~ m	болотистий г.
Moor// m	набухаючи г.
Quell// m, Bläh m	пісчаний г.
Sand// m	опливаючий г.
Schwell// m	звішений г.
Schwemm// m	сипучий г.
Schütt// m	підлога
Boden m	асфальтна підлога
Asphalt//fuß/Boden m	бетонна підлога
Beton// m	підлога з дощечок
Dielen// m	підлога з дерева
Holz// m	дно
Boden// m	підвісне дно
Hänge//boden m	дно опалубки
Schal/ungs// m	дно прогону
Unter zug// m	дно
Boden m	дно з дощечок
Bohlen//boden m, Bretter// m	подвійне дно
Doppel// m	дно, як решето
Gitter// m	настил
Boden// m	нижній настил
Decken//unter/boden m	дерев'яний настил на підлогу
Holz//fuß/boden m	[1, Т. 1., с. 3].

Поступеневе членування слів на словотворчі компоненти (СК) – це словотворчий аналіз (СА), результатом якого є: виділення ТО, які беруть участь в утворенні ряду похідних слів і термінів, вичленування СК. Усі виявленні СК репрезентуються у словнику з великою об'єктивністю і наочністю за допомогою системи умовних знаків (УЗ) [1, Т. 2, с. 7]. Кожен із УЗ для організації лексики (слів, словосполучень) несе свою функцію: 1) УЗ тильда з крапкою зверху замінює при гніздуванні перший пропущений максимальний СК – ЗПО даної СС; 2) УЗ тильда з крапкою внизу замінює перший загальний максимальний структурно-семантичний СК; 3) УЗ ~ замінює іменник, до якого відноситься означення; 4) УЗ ◊ сигналізує про початок СС з першим загальним максимальним структурно-семантичним СК; 5) УЗ ♦ сигналізує про початок другої частини СС з другим максимальним структурно-семантичним СК [1, Т. 3, с. 10].

Словникова стаття – це впорядкована відношеннями похідності сукупність німецьких термінів. Більшість словникових статей являють собою словотворчі гнізда (СГ) термінів. Гнізда складаються з двох частин-напівгнізд словникової статті. У першій частині-напівгнізді словникової статті-гнізда в алфавітному порядку згруповані терміни з першим спільним СК – ЗТО чи ЗСЕ. У другій частині-напівгнізді словникової статті також в алфавітному порядку предствлені терміни із ЗТО у функції другого спільного СК слова. Таким чином, ЗТО та ЗСЕ зафіксовані у словнику в двох словотворчих функціях: у першій частині СС – у ролі першого СК, у другій – у ролі другого СК термінів. Завдяки застосуванню у словнику принципу логіко-семантичної і структурно-семантичної організації створена СС нового типу [1].

Зразок СС з ЗПО кореневого німецького іменника та безафіксно-похідного дієслова, співвідносного з основою кореневого іменника наведено в таблиці:

Dach	
S Dach n – e a, -er	покриття
dach//en, dach//te, ge//dach/t vt(h)	уст. покривати дахом
Dach n – e s, -er	
~,ab/nehm//bar(es)	покриття, що знімається
~,aus Platten	панельне покриття
~,be//lüft/et(es)	покриття, що вентилюється
~,bind/er//los(es)	покриття без форми
~,licht//durch läss/ig(es)	світлопроникне покриття
~,um//ge/kehr/t(es)	зворотня крівля
◊ Dach//auf/lager n-s=	опорний елемент даху
~/aus bau m- es, -ten	над будівля над дахом
~/aus steige/fenster n-s,=	слухове вікно для виходу на дах
~/be lag m-es,.. beläge	крівля
~/bind/er m-s,=	стропильна ферма
~/blech n-e s, -e	крівельне залізо
~/boden m-s,.. böden	горище
Dach/boden//~	горищний
Dach/boden//treppe f=, -n	драбина на горище

Dach//brett n-es, -er	крівельна дошка
~/deck/er m-s, =	крівельник
Dach/deck er//arbeit f=, -e	крівельні роботи
~/werk/zeug e n pl	крівельний інструмент
Dach//deck/ung f=, -en	крівля, крівельне покриття
~, ge/well/t (e)	хвиляста крівля
~, glatt(e)	рівна к.
Dach//falz m-es, -e	крівельний фальц
~, doppelt(er)	подвійний крівельний фальц
~, vertikal/al(er)	вертикальний крівельний фальц
Dach//feld n-es- er	вічко
~/first m-es, -e	коник даху
~/fläch/e f=, -n	поверхня даху
~/ge/rüst n-es, -n	конструкція даху
~/ge/schloß n-sses, -sse	мансандра
Dach//haut f=, .. häute	геол.крівля
~/aus Dach//pappe	рулонний килим
~, steif(e)	жорстка крівля
~, weich(e)	м'яка крівля
Dach//luk/e f=, -n	слухове вікно
~/papp/e f=, -n	крівельний картон
~/pfanne f=, -n	черепиця голандська
~/pfette f=, -n	прогін
Dach//platte f=, -n	крівельна панель
~, be//lüft/et(e)	панель, що вентилюється
~, trog//förm/ig(e)	лотковий настил
Dach//raum m- (e) s, ... räume	приміщення на горищі
~/rinn/e f=, -n	водостічний жолоб
~/rohr f=, .. röhre	водостічна труба
~/rösche f=, -n	уклін даху
~/schift/er m=, -s	стропильна нога
~/schind/el f=, -n	крівельна дрань
~/stein m-(e)s, -e	крівельна черепиця
~/stube f=, -n	мансардна кімната
~/stuhl m-(e)s, -e	стропильна ферма
~/träg/er m-s, =	балка покриття
~/taufe f=, -n	водостічний жолоб
~/ung f=, -en	дах
~/wehr n-s, -e	дахоподібний затвор
~/werk n-(e) s	крівля
~/wohn/ung f=, -en	мансарда
~/ziegel m-s, =	крівельна черепиця
Dach/ziegel//presse f=, -n	прес для черепиці
◆Bind/er//dach n	дах зі стропильних ферм
Flach// ~ n	плоска к.
Giebel// ~ n	двоскатна к.
Halb// ~ n	односкатна к.
Hänge// ~ n	вісяча к.
Kuppel// ~ n	купольна к.
Mansard// ~ n	мансардна к.
Pyramiden// ~ n	шатрова к.
Stahl/beton// ~ n	залізобетонна к.
Über//dach/en	покривати (дах)
Warm//dach n	дах без горища [1, Т. 1, с.133-135].

Організація лексики в словнику за ЗТО допомагає виявити базову лексику та класифікувати всю лексику за тією чи іншою спеціальністю за словотворчим структурно-семантичним та тематичним принципами. Система з п'яти УЗ: //, /, |, ξ, повністю забезпечує показ словотворчої структури похідних та складних слів [1, Т. 2, с. 9]. Принципи, покладені в основу створення словника, сприяли покращенню структури двомовного термінологічного словника: у словнику представлені ЗТО, які становлять структурне і семантичне ядро німецької наукової лексики; словотворча структура похідних термінів; етимологія ЗТО і ЗСЕ. Систематична робота із цим словником допоможе навчити виділяти у словах ТО, СК і СЕ.

Література

1. Словотворчий етимологічний німецько-російський навчальний словник Т. 1-3. – К.: ИСИО, 1994.